

GÜMRÜK, KAÇAKÇILIK VE TIR MEVZUATI

T.C. Gümrük Bölgesi: T.C. Topraklarını kapsar. Türkiye karasuları, iç suları ve hava sahası gümrük bölgesine dâhildir.

Gümrük Beyanı: Belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde " Eşyanın Bir Gümrük Rejimine" tabi tutulması talebidir.

Gümrük rejimleri:

- ✓ Serbest dolaşıma giriş rejimi,
- ✓ Transit rejimi,
- ✓ Gümrük antrepo rejimi,
- ✓ Dahilde işleme rejimi, -
- ✓ Gümrük kontrolü altında işleme rejimi,
- ✓ Geçici ithalat rejimi,
- ✓ Hariçte işleme rejimi,
- ✓ İhracat rejimini ifade eder.

Gümrük Beyanı

- Yazılı,
 - Sözlü,
 - Bilgisayar veri işleme tekniği,
 - Eşya sahibinin herhangi bir tasarrufu yoluyla.
-
- Gümrük beyanı ile Gümrüğe verilen belgeye özet beyan denir.

Eşyanın Gümrüğe Sunulması: Eşyanın Gümrük İdaresine ya da Gümrükçe tayin edilen veya uygun görülen herhangi bir yere getirilmesi üzerine, Gümrük idaresine yapılan bildirimdir.

Serbest dolaşımda bulunan eşya: Serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutularak Türkiye Gümrük Bölgesine giren eşya ile üretimde kullanılan girdilerin yerli olup olmadığına bakılmaksızın, Gümrük Kanununa göre Türk menşeli sayılır.

Serbest Bölgede bulunan eşyanın Gümrüğe sunulma zorunluluğu yoktur.

Gümrüğe Sunulan Eşyaya Gümrükçe Onaylanmış Bir İşlem Veya Kullanım Belirlenmesi Zorunluluğu

Özet beyan kapsamındaki eşyaya, gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım belirlenerek,

- a) Denizyolu ile gelen eşya için, özet beyan verildiği tarihten itibaren **kırk beş (45) gün**,
- b) Diğer bir yolla (kara, hava) gelen eşya için, özet beyanın verildiği tarihten itibaren **yirmi (20) gün** içinde tamamlanır.

Not: Gümrük Kanununa göre karayoluyla Türkiye gümrük bölgesine getirilip gümrüğe sunulan eşyanın özet beyan verildiği tarihten itibaren **20 gün içinde** gümrükçe onaylanmış bir işleme tutulması ve işlemin tamamlanması gerekir.

Gümrük Yükümlülüğü: Yükümlünün gümrük vergilerini ödeme zorunluluğudur.

Eleçleme: Gümrük gözetimi altındaki bir eşyanın asli nitelikleri değiştirilmeden; istiflenmesi, yerinin değiştirilmesi, büyük kaplardan küçük kaplara aktarılması, kapların yenilenmesi veya tamiri, havalandırılması, karıştırılması vb. işlemlere tabi tutulmasıdır.

Gümrük kıymeti: İthal eşyanın satış bedelidir.

Sevk Mektubu: İhracatta mallar taşıta yüklendiğinde düzenlenen bir belgedir. Mallar, gönderen ve gönderilen hakkında ayrıntılı bilgileri içerir. Alıcı, mallar kendisine ulaştığında bu belgeyi imzalar ve böylece işlemin yapıldığı kanıtlanmış olur.

- **Konşimento:** Uluslararası taşımalarda fatura yerine geçen belge
- **Manifesto:** Eşyanın Gümrüğe geldiğini gösteren belgedir.
- **Depo:** Eşyanın Açık ve kapalı alanda muhafaza edildiği yere denir.
- **Ambar:** Eşyanın kapalı alanda muhafaza edildiği yere denir.
- **Antrepo:** Gümrük gözetimi ve denetimi altında eşyanın muhafaza edildiği yere denir. Eşyanın antrepoda kalma süresi sınırsızdır.
- Dökme yüklerde fire oranı %3' tür.
- Fire oranının üzerinde sayım sonucu eksik veya fazla olan eşyada Gümrüklenmiş değer 2 katı kadar para cezası verilir.

Çeki Listesi: Ticari faturada belirtilen ve **malın brüt ve net ağırlığına ilişkin** bilgilerin satışa uygun şarta göre tarafsız bir başka şahıs tarafından ayrı bir belgede beyan edilmesidir.

Menşei şahadetnamesi: Malın imal edildiği ülkeyi gösteren, bu amacın yanı sıra bazı ülkelerden ithal edilen mallara indirimli gümrük vergisi uygulanması gereken, genellikle yerel ticaret odaları tarafından onaylanan belgedir.

Eşyanın Türk Menşeili olabilmesi için hammaddesi dahil tüm üretiminin Türkiye' de gerçekleşmesi gerekir.

Karayolu Taşıt Onay Belgesi: Gümrük Başmüdürlükleri tarafından TIR rejimine tabi olan firmalara verilir. Kullanım süresi 2 yıldır.

Belgeyi veren ülkenin dilinde, Fransızca ve/veya İngilizce basılır.

Nüshaları odaya verilmez

IRU: Uluslararası Karayolu Taşıma Birliği

ATR Belgesi: Avrupa Topluluğu içindeki ülkeler arası yapılan taşıma. İhracatçıya gümrük indiriminden yararlanma hakkı verir. Avrupa Topluluğundan Türkiye' ye veya Türkiye' den Avrupa Topluluğu' na doğrudan nakledilen eşya için kullanılır.

Triptik: Bir ülkede tescil edilmiş bulunan bir aracın ülkesine tekrar geri döneceğinin teminatı belgedir.

ATA Karnesi: Uluslararası ticareti yapılan malların sergi-fuar, numune, mesleki teçhizat, bilimsel malzemeler vs. amaçlar doğrultusunda geçici kabul belgesidir. Geçerlilik süresi 1 yıldır. TOBB tarafından verilir.

UBAK BELGELERİ

UBAK Avrupa kıtasındaki ulaşımı düzenleme kuruluşudur. UBAK Belgeleri taşımacılıkta kullanılan aracın cins ve sınıflarını belirlemek için kullanılır.

15 ülkenin (Almanya, Avusturya, Belçika, Danimarka, İspanya, Fransa, İngiltere, Yunanistan, İtalya, Lüksemburg, Norveç, Hollanda, Portekiz, İsviçre ve Türkiye)katılımı ile 1953' te toplantısı yapıldı.

1973 yılında çok taraflı UBAK belgesi kullanımı karar alınmıştır. 1974 yılında da deneme amaçlı ilk kez çok taraflı UBAK belgesi kullanılmıştır.

UBAK Belgeleri Kullanılacak Araca Göre 4' e ayrılır

- 1-Konvansiyonel UBAK belgeleri
- 2-EURO 1 (Yeşil Araç) UBAK Belgesi
- 3-EURO 2 (Daha Yeşil Araç) UBAK Belgesi
- 4- EURO 3 UBAK Belgesi

GÜMRÜKTE HATLAR

Kırmızı hat; Eşyanın fiziki muayenesi ile birlikte belge kontrolünün de yapıldığı hattır.

Sarı hat; fiziki muayeneye gerek görmeksizin eşyaya ait beyanname ve eklerin doğruluğunun ve birbirleriyle uygunluğunun kontrol edildiği hattır.

Mavi hat; eşyanın veya buna ilişkin yazılı beyan ve ilgili belgelerin sonradan kontrol edildiği hattır.

Yeşil hat; eşyanın belge kontrolüne veya fiziki muayeneye tabi tutulmadığı hattır.

Eşyanın fiziki muayenesi; tam muayene, kısmi muayene, haricen muayene ile yapılır.

KAÇAKÇILIK FİİLLERİ VE CEZALARI

- Suçların bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde verilecek ceza 2 kat artırılır.
- Üç veya daha fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.
- Kaçakçılık fiillerini önlemek, izlemek, araştırmak ve soruşturmakla görevli kişiler tarafından veya meslek ve sanatın sağladığı kolaylıklardan yararlanmak suretiyle işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.
- Belgede sahtecilik yapılarak işlenmesi halinde, ayrıca bu suçtan dolayı ceza hükmolunur.
- Kaçakçılık fiillerini önlemek, izlemek ve araştırmakla görevli olup da kanunda tanımlanan suçların işlenmesine kasten göz yuman kişi, işlenen suçun müsterek faili olarak sorumlu tutulur.

Bir menfaat karşılığı olsun veya olmasın kaçakçılık suçu işleyenlerin hal ve sıfatlarını bilerek yardım edenlere asıl suçlulara verilecek cezanın yarı oranında ceza verilir.

ETKİN PİŞMANLIK

- Kaçakçılık suçlarından birine iştirak etmiş kişi; resmi makamlar tarafından haber alınmadan önce fiili, diğer failleri ve kaçak eşyanın saklandığı yerleri merciine haber verirse, verilen bilginin, faillerin yakalanmasını veya kaçak eşyanın ele geçirilmesini sağlaması halinde ceza almaz.
- Haber alındıktan sonra fiilin bütünüyle ortaya çıkmasına hizmet ve yardım eden kişiye verilecek ceza üçte iki oranında indirilir.

Yolcu beraberinde getirilen kaçak eşya:

- Yolcuların, gümrük mevzuatına zati ve hediyeelik eşya dışında olup beyanlarına aykırı olarak üzerlerinde, eşyaları arasında veya taşıma aracında çıkan ya da başkasına ait olduğu halde kendi eşyasıymış gibi gösterdikleri eşyanın gümrük vergileri, gümrük idarelerince iki kat olarak alınır.
- saklanmış veya gizlenmiş olarak bulunması halinde gümrük idarelerince eşyanın gümrük vergileri üç kat olarak alınır ve eşya sahibine teslim edilir.
- Tekerrür halinde idari para cezası yarı oranında artırılır.

Arama ve El koyma:

- Yapılan arama sonucunda tespit edilen kaçak eşyaya derhal el konulur.
- Suçların işlenmesinde kullanılan taşıtlara, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 128. Maddesi hükmüne göre el konulur.
- Türkiye' de sicile kayıtlı olmaması ya da soruşturma ve kovuşturma devam ederken, kaçakçılık suçunun işlenmesinde tekrar kullanılması halinde, el konulan araç alıkonulur. Sahibinin aracın değeri kadar teminatı alıkoyma tarihinden itibaren 30 gün içinde gümrük idaresine teslim etmesi halinde, araç sahibine iade edilir.

Kaçak eşya naklinde kontrollü teslimat işlemlerinde görevli olanlar:

- Karayolu ile nakilde;
 - Jandarma Komutanlığı, Bölgenin İdari Amirleri, İçişleri Bakanlığı, Gümrük idarelerinin,

- Denizyolu ile nakilde;

Sahil Güvenlik Komutanlığı' nın görev yetkisi bulunurken Dış Ticaret Müsteşarlığının görevi yoktur.

TIR MEVZUATI

Genel Bilgiler

Tır, Fransızca Transports Internationaux Routiers'in baş harflerinden oluşmakta ve "Uluslararası Transit Karayolu Taşımacılığı" anlamına gelmektedir.

Gümrük Transit Sistemi: Uluslararası ticarette mal hareketlerini Gümrük mührü altında mümkün mertebe kolaylaştırmak amaçlı planlanmış olup, gerekli gümrük güvenliğini sağlar ve bunu transit ülkelere garantiler.

Transit rejiminde rejim hak sahibine Asıl Sorumlu denir. Eşyanın transit rejimine tabi tutulabilmesi için yabancı ülkeye (uluslararası) taşımacılık yapılması gerekmektedir.

Tır Sistemi: Uluslararası taşımalarda malın vergilerinin garanti altına alındığı sisteme denir.

Taşımacılık operatörlerinin karşılaştıkları güçlükleri azaltmak, aynı zamanda, gümrük idarelerine ulusal prosedürlerin yerine uluslararası kontrol sistemlerinin kullanılması olanağı sunmaktır.

Tır Taşımacılığı ; Tır sözleşmesi ile saptanan TIR rejimi altında eşyaların bir hareket noktasındaki Gümrük idaresinden bir varış noktasındaki gümrük idaresine taşınmasıdır.

Tır İşlemi ; TIR taşımacılığının, bir akit ülkenin hareket veya giriş(yol boyu) gümrük idaresi ile varış ve çıkış(yol boyu) gümrük idaresi arasında gerçekleştirilen kısmıdır.

Bir TIR İşleminin başlaması ; Karayolu taşıtının, taşıt dizisinin veya konteyner yüklü ve bu yükle ilişkin TIR karnesi ile birlikte kontrol amacıyla hareket veya giriş(yol boyu) gümrük idaresine sunulması ve TIR karnesinin gümrük idaresince kabul edilmesidir.

Bir TIR işleminin sona ermesi ; Karayolu taşıtının, taşıt dizisinin veya konteyner yüklü ve bu yükle ilişkin TIR karnesi ile birlikte kontrol amacıyla varış noktası veya yol boyu çıkış noktasındaki gümrük idaresine sunulmasıdır.

Bir TIR işleminin ibrası ; TIR işleminin bir akit ülke tarafın varış noktası gümrük idaresine eşyanın tam ve eksiksiz olarak teslim alınması veya çıkış gümrüğünden çıkış yapmasına müteakip **Tır Karne giriş-çıkış yaprakları veya bilgileri karşılaştırılarak çakıştırılması suretiyle yerine getirilmesidir.**

Transit Rejimi: İthalat vergileri ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmayan serbest dolaşıma girmemiş eşya ile ihracatla ilgili gümrük işlemleri tamamlanmamış eşyanın, gümrük gözetimi altında Türkiye Gümrük Bölgesi içinde bir noktadan diğerine taşınması, transit rejimi hükümlerine tabidir.

• TAŞIMA TÜRLERİ

- - **İkili Taşıma:** İki ülke arasında yapılan taşımadır. Türkiye - Gürcistan arası taşıma gibi.
- - **Üçüncü Ülke Taşımaları:** Yolcu ve eşyanın bindirme, indirme, yükleme ve boşaltma noktalarının taşıtın kayıtlı olduğu ülkenin dışındaki ülkeler arasındaki taşımadır. Türk plakalı aracın Almanya' dan aldığı yükü Belçika' ya boşaltması gibi.
- - **Transit Taşıma:** Herhangi bir ülkede başlayan ve en az bir ülke toprakları üzerinden geçtikten sonra bir başka ülkede sona eren taşımadır. Bulgaristan plakalı bir taşıtın Türkiye topraklarını geçerek Malını Suriye' ye boşaltması gibi.

Gümrükten geçişi kolaylaştıran belgeler:

1- Karayolu Taşıt Onay Belgesi: Gümrük Başmüdürlükleri tarafından verilir. Geçerlilik Süresi 2 yıldır. Yurt dışında süresi dolan belgeler o yolculuğun sonuna kadar geçerli kabul edilir.

2- ATA karnesi: Ticari malların sergi fuar gibi etkinliklerde sergilenmesi için verilen geçici ihracat belgesidir. Geçerlilik süresi 1 yıldır. Veren Kurum TOBB' DİR

3- TIR Karnesi: 4 Gümrük kapısı geçilir. Sefer için düzenlenir. Geçerlilik süresi 60 gündür. TOBB tarafından verilir. Tır Sözleşmesine uygun alınan belgedir.

- Tır karnesinin en son sarı voleti (sayfası) hasar ve tespit tutanağı olarak kullanılır.
- Tır karnesi tahsis edilirken her özmal taşıt için 4, sözleşmeli taşıt için 2 kota verilir.

KARAYOLU TAŞIT ONAY BELGESİ VERİLECEK TAŞIT VE RÖMORKLAR

- Kamyonlar,
- Özel amaçlar için kullanılan taşıtlar, (soğuk hava tertibatı, sarnıçlı, tecritli, tanker vs)
- Brandalı Taşıtlar,
- Römork ve yarı römorklar, için onay belgesi verilir.

TIR KARNELERİNİN DOLDURULMASI

Silme- Düzeltme, TIR karnesi üzerinde silme veya düzeltme YAPILAMAZ!!!. Bütün düzeltmeler yanlışların üzerinin çizilmesi ve gerekli olduğu hallerde doğru olan hususların ilavesi şeklinde yapılır.

Manifesto, Eşyaların gümrüğe geldiğini gösteren belgedir. Manifestolar nakliyeciler tarafından eşya konşimentosuna göre doldurularak gümrüğe verilmektedir. Manifesto, gümrük yetkilileri tarafından başka bir dilin kullanılmasına izin vermedikçe hareket gümrüğü ülkesinin dili ile doldurulur.

TIR KARNESİ KAPSAMINDA TAŞINAN VE TAŞINMAYAN ÜRÜNLER

TAŞINIR

Ham tütün

Şarap- Bira

Canlı Hayvan

Kurutulmuş meyve (platainler)

Kağıt

Kumaş

Plastik ürünler

TAŞINMAZ

Sigara

Alkol türevi (rakı)

Hayvansal ürünler (Süt ür., et vb)

Yaş sebze- meyve

• KULLANIM ŞEKİLLERİNE GÖRE GEÇİŞ BELGELERİ

- 1- İkili Geçiş Belgesi: İki ülke arasında yükleme ve boşaltma yapmak üzere kullanılır.
- 2- Transit Geçiş Belgesi: Aracın transit geçiş yapması için kullanılır.
- 3- Boş Yük Alma Belgesi: Aracın ilgili ülkeye yükü olmadan yük almak için girişinde kullanılır.
- 4-Üçüncü Ülke Geçiş Belgesi: Araç üzeri yükün birden fazla ülkede boşaltılması durumunda düzenlenir.
- 5- Çok Girişli Geçiş Belgesi: Belçika, Fransa, Almanya için kullanılır. Bu belge ile transit geçiş, yükleme ve boşaltma yapılır.

- ÜCRET DURUMLARINA GÖRE GEÇİŞ BELGELERİ

- 1- Ücretli

- 2- Ücretsiz

- 3- Saat Ücretli geçiş belgeleri olmak üzere 3 çeşittir.

- İstiap haddi 10 tondan az olan taşıtlara geçiş belgesi tahsis edilmez.

TIR SİSTEMİNİN ÖZELLİKLERİ

- ✓ Teminat alınmama
- ✓ Muayene edilmeme
- ✓ Dahili transite TIR karnesi kullanılmaz
- ✓ Karayolu taşıtları için TIR karnesi varsa başka belge gerekmez

Yabancı plakalı bir araç boş olarak giriş yapıyor ise bu aracın çıkışını sağlamak üzere gümrüklerden geçiş karnesi yada taşıt giriş-çıkış formu düzenlenerek aracın girişine izin verilir. Bu araç TIR karnesi kapsamında yüklü olarak geliyor ise girişi gümrük idarelerinde aracın geçici girişi için herhangi bir belge istenmez.

TRANSİT SÜRESİ VE GÜZERGAH

YAZ: NİSAN-MAYIS-HAZİRAN-TEMMUZ-AGUSTOS-EYLÜL
AYLARINDA AZAMİ 144 SAAT YANI 6 GÜN!

KIŞ: EKİM-KASIM-ARALIK-OCAK-ŞUBAT-MART AYLARINDA
AZAMİ 192 SAAT YANI 8 GÜN !

Güzergh kat etme süreleri mevsim, hava ve yol koşullarına göre değişiklik göstermektedir.

- Türk plakalı araçların güzergh takip mecburiyeti İçişleri Bakanlığınca geçici olarak belirlenir. İhracat ve ithalat mallarını taşıyan Türk ve Yabancı Plakalı araçların yükleme, boşaltma noktaları ile takip edecekleri yollar Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca belirlenir.

CMR SİGORTASI VE CMR SÖZLEŞMESİ

EŞYALARIN KARAYOLUNDAN ULUSLARARASI NAKLİYAT İÇİN MUKAVELE SÖZLEŞMESİ

AMAÇ: Nakliyecinin sorumluluğuna yönelik tek tip bir düzenlemenin oluşturulmasıdır.

SÖZLEŞMENİN KAPSAM DIŞI KALAN TAŞIMALAR;

- a) Uluslararası posta anlaşmaları gereğince yapılan taşımalarda,
- b) Cenaze taşımalarında,
- c) Şahsi ve ev eşyası taşımalarında,

- - Uluslararası anlaşma hükümlerine göre, ülkemize giren ticari eşyalardan alınan vergiye Gümrük vergisi denir.
- Eşyanın cins, nevi ve niteliklerine göre sistematik bir şekilde numaralandırılarak sınıflandırıldığı ve alınacak gümrük vergisinin oranlarının gösterildiği, Bakanlar Kurulunca kabul edilen cetvele Türk Gümrük Tarife Cetveli denir.
- Bir takvim yılı içinde veya muayyen bir dönem itibariyle yapılmasına izi verilen ithalatın miktarına kota denir.
- TIR sistemine göre kamyon üstü yapılan gümrük işlemine supalan işlemi denir.

SEVK MEKTUBU; 3 NÜSHA HALİNDE DÜZENLENİR.

1. SURET; GÖNDERİCİYE
2. SURET; ALICIYA
3. SURET İSE TAŞIMACI TARAFINDAN SAKLANIR.

EŞYANIN KAYBOLMASI; Kararlaştırılan zaman limitinin sona ermesini izleyen **30 gün** içinde veya kararlaştırılan zaman dilimi yok ise **taşımacının yükü almasından sonra 60 gün içinde** teslim edilmiş olması, bunların kaybolduğunda kesin kanıt oluşturup ve bunun üzerine hak sahibi yükü kaybolmuş varsayacaktır.

SINIR KAPILARI

BULGARİSTAN	HAMZABEYLİ DEREKÖY KAPIKULE	EDİRNE KIRKLARELİ EDİRNE
YUNANİSTAN	PAZARKULE UZUNKÖPRÜ İPSALA	EDİRNE EDİRNE EDİRNE
SURİYE	CİLVEGÖZÜ ÇOBANBEY ÖNCÜPINAR GİRMELİ YAYLADAĞI ISLAHİYE KARKAMIŞ AKÇAKALE CEYLANPINAR CİZRE	HATAY GAZİANTEP KİLİS MARDİN HATAY GAZİANTEP GAZİANTEP ŞANLIURFA ŞANLIURFA ŞIRNAK
IRAK	HABUR	ŞIRNAK
İRAN	ESENDERE KAPIKÖY GÜRBULAK	HAKKARİ VAN GÜRBULAK
NAHÇIVAN (AZERBAYCAN)	DİLUCU	IĞDIR
ERMENİSTAN	AKYAKA ALİCAN	KARS IĞDIR
GÜRCİSTAN	TÜRKGÖZÜ SARP	ARDAHAN ARTVİN